BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY| CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

PRE_MID-TERM_EXAMINATION 2024-25

SANSKRIT (119)

Class : VIII　　　　Duration : 1 Hrs
Date : 03.08.2024　　　　Max. Marks : **25**
Admission No.:　　　　Roll No.:

सामान्य निर्देशाः –
- कृपया सम्यकतया परीक्षणं कुर्वन्तु अस्मिन् प्रश्नपत्रे षड् प्रश्नाः सन्ति।
- उत्तर लेखनात् पूर्वं प्रश्नस्य कमांकः अचश्यमेव लेखनीयः।
- प्रश्नस्य कमांकः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः।
- सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्देशानुसारं लेखनीयानि।
- प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन पठनीयाः।

प्रश्न 01 स्वमित्रं प्रति लिखिते पत्रे मंजूषायां दत्तैः शब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा उत्तर पुस्किायां पुनः लिखतु –
अपने मित्र को लिखे पत्र में दिए शब्दों के द्वारा रिक्तस्थान भरकर पत्र को अपनी उत्तर पुस्तिका में पुनः लिखिए। **(1/2×10=5 अंकः)**

राकृष्णपुरम्
नवदिल्ली
दिनांकः ——————

प्रिय मित्र (1) ——————
(2) —————— नमोनमः।
(3) ——————कुशलम् तत्रास्तु।
अत्यंतम् (4) —————— विषयः अस्ति यत् मम भगिन्याः विवाहः (5) —————— अभवत्। वरयात्रा (6) —————— आगमिष्यति। विवाहस्य कार्यक्रमः (7) —————— मासस्य दश् दिनांके अस्ति। अतः भवान् अस्मिन् (8) ——————सपरिवारम् आगच्छतु। मातापित्रोः प्रणामं वदतु। आगमनस्य सूचना (9) ——————ददातु अहं नेतुम् आगच्छामि।
भवतः प्रिय (10) ——————
शान्तनुः

मंजूषा – निश्चितः, मित्रम्, शान्तनुः, जयपुरतः, सप्रेम, आनंदस्य, जुलाई, अत्र, दूरभाषया, कार्यक्रमे

प्रश्न 02 मंजूषायां दत्तैः उचितैः अव्ययपदैः रिक्त स्थानानि पूरयित्वा वाक्यानि लिखत – **(1×4=4 अंकः)**
कोष्टक में दिए उचित अव्ययपदों से रिक्तस्थानों को भरकर वाक्यों को पूरा करके लिखिए।

मंजूषा – ह्यः, अद्य, परश्वः, श्वः

(क) —————— शनिवासरः अस्ति।
(ख) —————— रविवासरः भविष्यति।
(ग) —————— सोमवासरः भविष्यति।
(घ) —————— शुक्रवासरः आसीत्।

प्रश्न 03 मंजूषायां दत्तैः उचितैः प्रकृति प्रत्ययं योजयित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत – (प्रश्नत्रयं) **(1×3=3 अंकः)**
कोष्टक में दिए उचित प्रत्यय और मूल शब्दों को जोड़कर रिक्तस्थान भरिए। (तीन प्रश्न)
(क) छात्रः पाठं **(पठ्+क्त्वा)** ———— गृहं गच्छति।
(ख) बालकः भोजनं **(कृ+तुमुन्)** ———— भेजनालयं गच्छति।
(ग) शिक्षकः प्रश्नं **(श्रु+क्त्वा)** ———— उत्तरं ददाति।
(घ) माता गृहम् **(आ+गम्+ल्यप्)** ———— भेजनं पचति।

प्रश्न 04 रेखांकितान् शब्दान् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं करोतु – (प्रश्नचतुष्टयम्) **(1×4=4 अंकः)**

(रेखांकित शब्दों के आधार पर प्रश्ननिर्माण कीजिए –) (चार प्रश्न)

(क) वयं **भारतस्य** स्वरूपं पठिष्यामः।

(ख) **वटवृक्षः** भारतस्य राष्ट्रियवृक्षः अस्ति।

(ग) **दिनचर्यायाः** पालनं सम्यक् न कुर्मः।

(घ) चिरायुः **चलचित्रं** पश्यति।

(ङ) जीवने **अनुशासनम्** अनिवार्यम् अस्ति।

प्रश्न 05 अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन ददातु – (प्रश्नचतुष्टयम्) **(1×4=4 अंकः)**

(नीचे लिखे प्रश्नों के उत्तर एक पद में दीजिए –) (चार प्रश्न)

(क) चिरायुः केन पीडितः आसीत् ?

(ख) जनाः कदा उत्तिष्ठेयुः ?

(ग) जीवने किम् अनिवार्यम् अस्ति

(घ) कीदृशं भोजनं स्वास्थ्याय हानिकारकं भवति ?

(ङ) रात्रौ किं कृत्वा शयनाय गच्छेयुः ?

(च) उद्यानं गत्वा किं कुर्यात् ?

प्रश्न 06 अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा निर्देशानुसारं उत्तराणि लिखत –

नीचे लिखे नाट्यांश को पढ़कर निर्देश के अनुसार उत्तर लिखिए

छात्राः – महोदय नमो नमः।

शिक्षकः – सर्वेषां कल्याणं भवतु।

ध्रुवः – आचार्य! वयं भारतस्य विषये पठितुमिच्छामः।

शिक्षकः – अस्तु। अद्य वयं प्रगतिशीलं भारतं' इति विषये पठिष्यामः।

नियमः – महोदय! 'भारतम्' शब्दस्य किमर्थम् अस्ति ?

शिक्षकः – 'भा' अर्थात प्रकाशः, ज्ञानं। रतः अर्थात संलग्नः अर्थात प्रकाशे रतम् इति भारतम्। अतः यः विश्वे ज्ञानस्य प्रकाशं निरन्तरम् प्रसारयति तत् भारतम्।

ध्रुवः – अस्माकं राष्ट्रप्रतीकानि कानि सन्ति।

शिक्षकः – राष्ट्रध्वजः त्रिरंगः, राष्ट्रियचिह्नं अशोकस्तम्भः, राष्ट्रगानं च जन –गण – मन अस्ति। कमलपुष्पं, वटवृक्षः, व्याघ्रः, मयूरः, डॉल्फिनमत्स्यः, गंगानदी, आम्रफलं चापि राष्ट्रप्रतीकानि सन्ति।

निलयः – अस्माकं संस्कृतिः कीदृशी अस्ति ?

शिक्षकः – विश्वबन्धुत्वभावनया युक्ता संसारस्य समस्त संस्कृतिषु भारतीया संस्कृतिः मूर्धन्यास्ति। शिक्षायां ज्ञानेविज्ञाने च भारतं सर्वदा अग्रसरं विद्यते। प्राचीनकाले नालन्दा, तक्षशिला इत्यादयः विश्वविद्यालयाः सम्पूर्णे देशे अतीव प्रसिद्धाः आसन्। आधुनिक वैज्ञानिक युगेऽपि चिकित्साशास्त्रे संगणकविद्यायां अन्येषु च वैज्ञानिक क्षेत्रेषु भारतीयाः समग्रविश्वे प्रमुखाः सन्ति।

(1) एकपदेन उत्तरत – (केवलं प्रश्नमेकम्) **(1×1=1 अंकः)**

(एक पद में उत्तर दीजिए।) (केवल एक प्रश्न)

(क) केषां कल्याणं भवतु ?

(ख) विश्वे ज्ञानस्य प्रकाशं निरन्तरम् कः प्रसारयति ?

(2) पूर्णवाक्येन उत्तरत – (केवलं प्रश्नद्वयम्) **(1×2=2 अंकौ)**

(पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए।) (केवलं दो प्रश्न)

(क) भारतस्य राष्ट्रप्रतीकानि कानि सन्ति ?

(ख) अस्माकं संस्कृतिः कीदृश भावनायुक्ता अस्ति ?

(ग) प्रचीने काले विश्वे के विश्वविद्यालयाः प्रसिद्धाः आसन् ?

(3) यथानिर्देशं उत्तरत –(केवलं प्रश्नद्वयम्) **(1×2=2 अंकौ)**

(निर्देश के अनुसार उत्तर लिखिए।) (केवलं दो प्रश्न)

(1) सम्पूर्णे देशे अतीव प्रसिद्धाः आसन्। अत्र किं अव्ययपदम् ?

(क) देशे **(ख)** अतीव **(ग)** प्रसिद्धाः **(घ)** आसन

(2) प्रगतिशीलं भारतं' इति विषये <u>पठिष्यामः</u>। रेखांकित पदे वचनं किम ?

(क) एकवचनम् **(ख)** द्विवचनम् **(ग)** बहुवचनम् **(घ)** अन्य